

EVROPSKÝ INSPEKTOR OCHRANY ÚDAJŮ

Stanovisko Evropského inspektora ochrany údajů týkající se návrhu nařízení Rady o příslušnosti, použitelném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a spolupráci ve věcech vyživovací povinnosti (KOM(2005) 649 v konečném znění)

(2006/C 242/14)

EVROPSKÝ INSPEKTOR OCHRANY ÚDAJŮ,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na článek 286 této smlouvy,

s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie, a zejména na článek 8 této listiny,

s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 45/2001 ze dne 18. prosince 2000 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány a institucemi Společenství a o volném pohybu těchto údajů, a zejména na článek 41 tohoto nařízení,

s ohledem na žádost o stanovisko v souladu s čl. 28 odst. 2 nařízení (ES) č. 45/2001 obdrženu od Komise dne 29. března 2006,

ZAUJAL TOTO STANOVISKO:

I. Úvod

Konzultace s evropským inspektorem ochrany údajů

1. Návrh nařízení Rady o příslušnosti, použitelném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a spolupráci ve věcech vyživovací povinnosti zaslala Komise evropskému inspektorovi ochrany údajů dopisem ze dne 29. března 2006. Podle evropského inspektora ochrany údajů by toto stanovisko mělo být zmíněno v preambuli nařízení.

Návrh v souvislostech

2. Evropský inspektor ochrany údajů vítá tento návrh s ohledem na jeho cíl, kterým je usnadnění přeshraničního vymáhání nároků výživného v rámci EU. Návrh má širokou oblast působnosti, neboť se vztahuje na záležitosti týkající se příslušnosti, použitelného práva, uznávání a výkonu rozhodnutí a spolupráce. Toto stanovisko se omezí na ustanovení, která mají dopad na ochranu osob-

ních údajů, zejména pak na ta ustanovení, která se týkají spolupráce a výměny informací a jejichž účelem je zjištění místa, kde se povinný zdržuje, ocenění jeho majetku a přiřknutí tohoto majetku oprávněnému (kapitola VIII a příloha V).

3. Návrh zejména uvádí určení vnitrostátních ústředních orgánů, které mají usnadnit vymáhání nároků výživného prostřednictvím výměny příslušných informací. Evropský inspektor ochrany údajů souhlasí s tím, aby byla umožněna výměna osobních údajů v rozsahu nezbytném pro zjištění místa, kde se povinný zdržuje, ocenění jeho majetku a příjmů se současným úplným dodržáním požadavků, které vyplývají ze směrnice 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů (21. bod odůvodnění). Evropský inspektor ochrany údajů proto vítá odkaz (v 22. bodě odůvodnění) na ochranu soukromého a rodinného života a osobních údajů, jak je uvedena v člancích 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie.

4. Návrh zejména stanovuje systém výměny informací o vyživovací povinnosti mezi povinným a oprávněným za účelem usnadnění určení a vymáhání nároků výživného. Za tímto účelem se určí ústřední orgány, které budou projednávat žádosti o poskytnutí informací podané vnitrostátními soudními orgány (jiných členských států) a k jejich vyřízení budou shromažďovat osobní údaje od různých vnitrostátních správních složek a orgánů. Obvyklý postup bude tento: oprávněný podá prostřednictvím soudu žalobu, vnitrostátní ústřední orgán zašle na žádost soudu žalobu ústřednímu orgánu dožádaného státu (pomocí příslušného formuláře uvedeného v příloze V), posledně uvedený ústřední orgán shromáždí požadované informace a poskytne odpověď dožadujícímu ústřednímu orgánu, který následně poskytne tyto informace dožadujícímu soudu.

5. Evropský inspektor ochrany údajů podpoří v tomto stanovisku dodržování základních práv v souvislosti s ochranou osobních údajů při současném zajištění účinnosti navrženého systému, jehož cílem je usnadnit vymáhání přeshraničních nároků výživného.

6. V tomto ohledu je nejprve nutné rozebrat souvislosti tohoto návrhu, a to zhodnocením příslušných náležitostí vyživovacích povinností. Vyživovací povinnosti jsou ve skutečnosti opravdu velice složité, neboť se vztahují k celé řadě situací: nároky se mohou týkat dětí, manželů, rozvedených manželů, ale i rodičů nebo prarodičů. Nároky výživného se dále odvíjejí od probíhajících a proměnlivých okolností a mohou být uplatňovány jak soukromoprávním tak veřejnoprávním subjektem. ⁽¹⁾
7. Tuto složitost, kterou potvrzuje hodnocení dopadu provedené Komisí ⁽²⁾, ještě zvyšují značné rozdíly mezi 25 členskými státy v této oblasti. Předpisy v oblasti hmotného a procesního práva se skutečně ve věcech určení vyživovacích povinností, jejich hodnocení a trvání, vyšetřující pravomoci soudů atd. značně liší.
8. Rozmanitost vyživovacích povinností se odráží již v některých ustanoveních tohoto návrhu. Například 11. bod odůvodnění a čl. 4 odst. 4 konkrétně odkazují na vyživovací povinnosti týkající se nezletilých dětí, zatímco 17. bod odůvodnění a článek 15 rozlišují mezi povinnostmi, které se týkají dětí, zranitelných dospělých, manžela a bývalého manžela a jiných druhů vyživovacích povinností.
9. Výše uvedené úvahy je třeba rovněž zohlednit i při řešení otázek, které se týkají ochrany osobních údajů, zejména při hodnocení přiměřenosti výměny informací. S ohledem na vyžadované informace tak mohou být s různými druhy vyživovacích povinností spojeny různé pravomoci vnitrostátních soudů a tyto povinnosti mohou rovněž podmiňovat kategorie osobních údajů, které lze v příslušném případě zpracovávat a vyměňovat. Toto je ještě významnější, vezmeme-li v úvahu, že cílem stávajícího návrhu není harmonizace vnitrostátních právních předpisů členských států v oblasti vyživovacích povinností.

Volba centralizovaného systému

10. Jak již bylo zmíněno, návrh předpokládá fungování systému, jehož prostřednictvím bude docházet k nepřímé výměně informací prostřednictvím vnitrostátních ústředních orgánů a nikoli přímo mezi soudy. Tento výběr není z hlediska ochrany údajů bez dopadu, a měl by být proto náležitě odůvodněn. Dodatečné předávání údajů mezi soudy a ústředními orgány, jakož i dočasné uchování informací posledně zmiňovanými orgány, tak zvýší ohrožení ochrany osobních údajů.

⁽¹⁾ Odkaz na vyživovací povinnost hrazenou veřejným orgánem lze nalézt v článku 16 návrhu.

⁽²⁾ Pracovní dokument Komise – Hodnocení dopadu ze dne 15. prosince 2005, s. 4 až 5.

11. Evropský inspektor ochrany údajů je toho názoru, že by Komise při vyhodnocování různých politických možností měla zvážit, zejména a podrobněji, jak v předběžné studii hodnocení dopadu tak i při vypracovávání tohoto návrhu, dopad na ochranu osobních údajů u každé možné varianty a možné záruky. Zejména s ohledem na tento návrh má zásadní význam, aby ustanovení, která upravují činnosti ústředních orgánů, přesně vymezila jejich úkoly a zřetelně stanovila fungování systému.

II. Vztahy k stávajícímu právnímu rámci pro ochranu údajů

12. Evropský inspektor ochrany údajů poznamenává, že stávající návrh by neměl zohledňovat pouze složitost vnitrostátních ustanovení týkajících se vyživovacích povinností, ale měl by rovněž zajistit i úplné dodržování stávajících vnitrostátních právních předpisů týkajících se ochrany osobních údajů a přijatých podle směrnice 95/46/ES.
13. Návrh totiž stanovuje přístup vnitrostátních ústředních orgánů k osobním údajům, které jsou v držení různých vnitrostátních správních a jiných orgánů. Tyto osobní údaje, které shromažďují rozdílné orgány pro účely nesouvisející s vymáháním nároků výživného, budou shromažďovat vnitrostátní ústřední orgány a následně je předávat dožadujícímu soudnímu orgánu členského státu prostřednictvím určeného ústředního orgánu posledně uvedeného státu. Z hlediska ochrany údajů jsou s tím spojeny různé druhy otázek: změna účelu zpracování, právní důvod pro zpracování ze strany vnitrostátních ústředních orgánů a stanovení pravidel pro ochranu údajů, která se budou vztahovat na další zpracování těchto údajů soudními orgány.

Změna účelu zpracování

14. Jednou ze základních zásad ochrany osobních údajů je zásada omezeného účelu. Podle této zásady musí být osobní údaje „shromažďovány pro stanovené účely, výslovně vyjádřené a legitimní, a nesmějí být dále zpracovávány způsobem neslučitelným s těmito účely“ (čl. 6 odst. 1 směrnice 95/46/ES).
15. Změna účelu, za jakým jsou osobní údaje zpracovávány, by však mohla být odůvodněna ve smyslu článku 13 směrnice 95/46/ES, který stanovuje určité výjimky z této obecné zásady. Zejména čl. 13 odst. 1 písm. f) – výkon veřejné moci, nebo písm. g) – ochrana subjektů údajů nebo práv a svobod jiných, by mohly v tomto případě odůvodňovat výjimku ze zásady omezení účelu a mohly by umožnit, aby tyto vnitrostátní správní a jiné orgány předávaly požadované osobní údaje vnitrostátnímu ústřednímu orgánu.

16. Článek 13 uvedené směrnice ovšem vyžaduje, aby tyto výjimky byly nezbytné a založené na právních opatřeních. To znamená, že buď je třeba navrhované nařízení, z důvodu jeho přímé použitelnosti, považovat za splňující požadavky článku 13, nebo budou muset členské státy přijmout zvláštní právní předpisy. Evropský inspektor ochrany údajů však v každém případě důrazně doporučuje, aby návrh stanovil příslušným vnitrostátním správním a jiným orgánům výslovnou a jasnou povinnost poskytnout vnitrostátnímu ústřednímu orgánu požadované informace. Tím by se zajistilo, že předání osobních údajů od vnitrostátních správních orgánů vnitrostátnímu ústřednímu orgánu bude jednoznačně nutné pro splnění právní povinnosti uložené příslušným vnitrostátním správním orgánům, a zakládalo by se tak na článku 7 písm. c) směrnice 95/46/ES.

Právní základ zpracování osobních údajů vnitrostátními ústředními orgány

17. Podobným způsobem je třeba uvažovat s ohledem na právní důvody, o které se opírá zpracování osobních údajů vnitrostátními ústředními orgány. Určení nebo zřízení těchto orgánů podle tohoto nařízení povede k tomu, že tyto orgány budou shromažďovat, organizovat a dále předávat osobní údaje.

18. Zpracování osobních údajů vnitrostátními ústředními orgány by se mohlo zakládat na čl. 7 písm. c) nebo e) směrnice 95/46/ES, neboť toto zpracování by bylo nutné pro splnění právních povinností (stanovených tímto návrhem), které se vztahují na vnitrostátní ústřední orgány, nebo pro vykonání úkolu ve veřejném zájmu, kterým byly pověřeny.

Zpracování soudními orgány a použitelnost směrnice 95/46/ES

19. Pokud jde o následné zpracování soudními orgány, je třeba vzít v úvahu právní základ nařízení. Články 61 a 67 byly do oblasti působnosti Smlouvy o ES vlastně začleněny Amsterodamskou smlouvou. To znamená, že oblast působnosti směrnice 95/46/ES, která vylučuje z oblasti působnosti činnosti mimo právo Společenství, se na tuto oblast vztahuje pouze od okamžiku vstupu amsterdamské smlouvy v platnost. Protože se tato směrnice na tuto oblast v okamžiku svého přijetí nevztahovala, je pravděpodobné, že ne všechny členské státy plně provedly pravidla, která se týkají ochrany údajů, s ohledem na činnosti občansko-právních soudních orgánů: harmonizace vnitrostátního práva v oblasti ochrany údajů není zejména v této oblasti zdaleka dokončena. Soudní dvůr zatím potvrdil ve věci *Österreichischer Rundfunk* (¹⁾), že směrnice 95/46/ES má širokou oblast působnosti a je možné přijmout pouze

zvláštní výjimky z jejich obecných zásad. Soud dále stanovil seznam kritérií, která se rovněž týkají tohoto návrhu. Soud zejména stanovil, že zásah do soukromí, jakým je výjimka ze zásady ochrany údajů z důvodů veřejného zájmu, by měl být přiměřený, nezbytný, předvídatelný a stanovený právem.

20. Evropský inspektor ochrany údajů poznamenává, že by bylo vysoce přínosné výslovně vyjasnit úplnou použitelnost pravidel týkajících se ochrany údajů, která vyplývají ze směrnice 95/46/ES. To lze uskutečnit doplněním zvláštního odstavce do článku 48, který v současnosti řeší vztahy a možné kolize s jinými nástroji společenství, ale nezmiňuje směrnici 95/46/ES.

Právní základ návrhu

21. Navrhovaný právní základ poskytuje příležitost k zopakování poznámek již učiněných v předchozích stanoviscích. (²)

22. Zaprvé, právní základ umožňuje, aby Rada rozhodla o změně postupu rozhodování v této oblasti, z jednomyslného na spolurozhodování. Evropský inspektor ochrany údajů opětovně vyjadřuje, že dává přednost poslední uvedenému postupu, kterým lze lépe zajistit úplné zapojení veškerých orgánů a úplné zohlednění základního práva na ochranu osobních údajů.

23. Zadruhé, Soudní dvůr má v této oblasti podle článku 68 Smlouvy o EU i nadále omezené pravomoci, zejména s ohledem na rozhodování o předběžné otázce. Proto je třeba jasněji formulovaných ustanovení tohoto návrhu, rovněž i s ohledem na otázky, které se týkají ochrany osobních údajů, aby se zajistilo jednotné uplatňování navrhovaného nařízení.

Možné budoucí výměny osobních údajů se třetími zeměmi

24. Stávající návrh neumožňuje výměny osobních údajů se třetími zeměmi, ale důvodová zpráva výslovně navrhuje mezinárodní spolupráci. V této souvislosti je třeba připomenout probíhající jednání o nové komplexní úmluvě Haagské konference o mezinárodním právu soukromém, které by se týkala mezinárodního vymáhání výživného.

25. Netřeba připomínat, že v rámci této mezinárodní spolupráce budou pravděpodobně stanoveny mechanismy výměny osobních údajů se třetími zeměmi. V tomto ohledu by Evropský inspektor ochrany údajů znovu rád zdůraznil, že takové výměny by měly být povoleny pouze tehdy, zajistí-li třetí země odpovídající úroveň ochrany osobních údajů, nebo vtaňuje-li se na poskytování údajů jedna z výjimek stanovených ve směrnici 95/46/ES.

(¹) Rozsudek ze dne 20. května 2003, spojené věci C-465/00, C-138/01 a C-139/01.

(²) Stanovisko o uchování údajů ze dne 26. září 2005, bod 42; Stanovisko o ochraně údajů v rámci třetího pilíře z 19. prosince 2005, bod 11; Stanovisko k schengenskému informačnímu systému II ze dne 19. října 2005, odst. 9.

III. Omezení účelu

26. V souvislosti s tímto návrhem je třeba věnovat zvláštní pozornost základní zásadě, kterou je omezení účelu.
27. I když je třeba umožnit vnitrostátním ústředním orgánům a vnitrostátním soudům řádné plnění jejich úkolů tím, že budou zpracovávat příslušné informace za účelem usnadnění vymáhání nároků výživného, nelze tyto informace používat k jiným nesouvislejícím účelům.
28. Ve stávajícím znění upravují definici a omezení účelu články 44 a 46.
29. Článek 44 stanovuje konkrétní účely, pro které lze příslušným ústředním orgánům poskytovat informace ze strany vnitrostátních správních a jiných orgánů: zjištění místa, kde se povinný zdržuje; ocenění majetku povinného; zjištění zaměstnavatele povinného a zjištění bankovních účtů povinného.
30. Evropský inspektor ochrany údajů zdůrazňuje zcela zásadní význam úplné a přesné definice účelu zpracování osobních údajů. V tomto ohledu by se měl lépe vymezit pojem „zjištění místa, kde se povinný zdržuje“ Pro účely vyživovacích povinností by měl být pojem „zjištění místa, kde se povinný zdržuje“ stanoven tak, aby odkazoval k místu relativně neměnnému (tj. místo pobytu, místo hlavních zájmů, bydliště, místo zaměstnání), jak uvádí příloha V, která odkazuje na adresu povinného, a nikoliv na místo, kde se povinný zdržuje v konkrétním časovém okamžiku (jako je např. dočasné zjištění polohy získané pomocí zaměření nebo údajů GPRS). Je třeba vyloučit použití posledně uvedených údajů. Vyjasnění pojmu „místo, kde se zdržuje“ by rovněž dále pomohlo určit kategorie osobních údajů, které lze podle tohoto návrhu zpracovávat (viz dále body 35 až 37).
31. Evropský inspektor ochrany údajů navíc zdůrazňuje, že tento návrh rovněž stanovuje možnost výměny osobních údajů, které se týkají oprávněného (viz čl. 41 odst. 1 písm. a) odrážka i)). Evropský inspektor ochrany údajů předpokládá, že informace tohoto druhu se shromažďují a zpracovávají pro zhodnocení finanční situace oprávněného, což může být v některých případech významné pro určení výše nároků výživného. Je však zásadní, aby se v návrhu vždy přesně a výslovně stanovily účely, pro které se údaje o oprávněném zpracovávají .
32. Evropský inspektor ochrany údajů vítá článek 46 a zejména jeho druhý odstavec, který se týká následného využití informací shromážděných vnitrostátními ústředními orgány. Ustanovení tak objasňuje, že informace postoupené soudům ústředními orgány mohou být využity pouze

soudem a to výlučně k usnadnění vymáhání nároků výživného. Jako přiměřená se rovněž jeví i možnost zaslat tyto informace orgánům pověřeným doručováním písemností nebo příslušným orgánům provádějícím výkon rozhodnutí.

IV. Nezbytnost a přiměřenost zpracovávaných osobních údajů

33. Podle směrnice 95/46/ES musí být osobní údaje přiměřené, podstatné a nepřesahovat míru ve vztahu k účelům, pro které jsou shromažďovány nebo dále zpracovávány (čl. 6 odst. 1 písm. c)). Jejich zpracování se vyžaduje mimo jiné za účelem splnění právní povinnosti nebo pro vykonání úkolu ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci (čl. 7 písm. c) a e)).
34. Stávající návrh naopak stanovuje prostřednictvím nevyčerpávajícího seznamu vnitrostátních správních a jiných orgánů minimální množství informací, ke kterým by měly mít přístup ústřední orgány. Článek 44 odst. 2 tak uvádí, že informace mají „přínejmenším“ zahrnovat informace, které mají k dispozici správní a jiné orgány členských států odpovídající za: daně a cla; sociální zabezpečení; evidenci obyvatelstva; katastry nemovitostí, registraci motorových vozidel a centrální banky.
35. Evropský inspektor ochrany údajů zdůrazňuje potřebu přesnějšího vymezení charakteru osobních údajů, které lze podle tohoto nařízení zpracovávat, jakož i orgánů, k jejichž databázím lze získat přístup.
36. Zaprvé by se měly omezit kategorie osobních údajů, ke kterým lze podle navrhovaného nařízení získat přístup. Článek 44 odst. 2 by měl stanovit spíše jasně vymezený maximální rozsah, a nikoliv rozsah minimální, množství informací, ke kterým lze získat přístup. Evropský inspektor ochrany údajů proto doporučuje příslušně změnit čl. 44 odst. 2, a to buď vypuštěním slov „přínejmenším“ nebo stanovením jiných omezení u informací, které lze podle navrhovaného nařízení poskytovat.
37. Omezení by se nemělo vztahovat pouze na orgány, ale i na kategorie údajů, které lze zpracovávat. Osobní údaje, které mají orgány uvedené na seznamu ve stávajícím návrhu k dispozici, se mohou podle jednotlivých členských států značně odlišovat. Například v některých členských státech mohou evidence obyvatelstva obsahovat i otisky prstů. Veřejné orgány lze dále vzhledem k narůstajícímu propojení databází považovat i za „držitele“ stále rostoucího objemu osobních údajů, které jsou někdy získávány z databází provozovaných jinými veřejnými nebo soukromými subjekty. (1)

(1) Viz stanovisko Evropského inspektora ochrany údajů o výměně informací na základě zásady dostupnosti ze dne 28. února 2006, body 23 až 27.

38. Další významná obava se vztahuje ke zvláštním kategoriím údajů. Stávající návrh by totiž mohl vést ke sběru citlivých údajů. Například informace poskytované institucemi sociálního zabezpečení mohou někdy svědčit o účasti osoby v odborech nebo jejím zdravotním stavu. Takové osobní údaje nejsou jen citlivé, ale ve většině případů nejsou ani k usnadnění vymáhání nároků výživného nutné. Proto by mělo být zásadně vyloučeno zpracování citlivých údajů podle článku 8 směrnice 95/46/ES. Je-li však zpracování příslušných citlivých údajů nezbytné z důvodu závažného veřejného zájmu, lze stanovit výjimky z obecného zákazu a to prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů či na základě rozhodnutí příslušného orgánu dozoru, která budou v souladu s ustanoveními o vhodných ochranných opatřeních (čl. 8 odst. 4 směrnice 95/46/ES).
39. Stávající definice kategorií osobních údajů, ke kterým mohou ústřední orgány získat přístup, je příliš obecná, což by ponechávalo prostor i pro zpracování biometrických údajů, jakými jsou např. otisky prstů nebo údaje týkající se DNA, v případech, kdy by tyto údaje měly k dispozici vnitrostátní správní orgány uvedené v čl. 44 odst. 2. Jak již Evropský inspektor ochrany údajů zdůraznil v jiných stanoviscích⁽¹⁾, zpracování této kategorie údajů, které lze využít k zjištění pobytu či totožnosti osoby, může obnášet určitá rizika a v některých případech může rovněž dojít k odhalení citlivých informací o subjektu údajů. Evropský inspektor ochrany údajů je proto toho názoru, že zpracování biometrických údajů, které lze považovat za přijatelné například při určování otcovství, by bylo nepřiměřené v případě vymáhání výživovací povinnosti a nemělo by být proto dovoleno.
40. Zadruhé, zásada přiměřenosti by měla určovat případ od případu, které osobní údaje by měly být ve skutečnosti zpracovávány v rámci rozsahu informací, jež mohou být k dispozici. Vnitrostátní ústřední orgány a soudy by tak měly mít možnost zpracovávat osobní údaje pouze v rozsahu nezbytném v konkrétním případě k usnadnění vymáhání výživovacích povinností.⁽²⁾
41. Evropský inspektor ochrany údajů by proto doporučoval, aby se zdůraznilo toto kritérium přiměřenosti, a to nahrazením slov v čl. 44 odst. 1 „informace, které mohou usnadnit“ slovy „informace potřebné v konkrétním případě k usnadnění“.
42. Zásada přiměřenosti je v jiných ustanoveních již řádně zohledněna. Příklad poskytuje článek 45, podle kterého si může soud v jakémkoli okamžiku vyžádat informace za

účelem zjištění místa, kde se povinný zdržuje, tj. informace, které jsou zcela nezbytné pro zahájení soudního řízení, ale jiné informace lze požadovat pouze na základě rozhodnutí vyneseného ve věcech souvisejících z vyživovacími povinnostmi.

43. Evropský inspektor ochrany údajů by rovněž rád upozornil normotvůrce na skutečnost, že se, jak již bylo uvedeno, navrhované nařízení neomezuje pouze na vymáhání nároků výživného k dětem, ale vztahuje se rovněž i na vyživovací nároky manželů, rozvedených manželů, rodičů a prarodičů.
44. Evropský inspektor ochrany údajů v tomto ohledu zdůrazňuje, že každý z těchto druhů vyživovací povinnosti vyžaduje odlišnou míru posuzování dotčených zájmů, a tomu je podřízen i přiměřený rozsah zpracovávaných osobních údajů v jednotlivém případě.

V. Přiměřenost doby uchovávání

45. Podle čl. 6 písm. e) směrnice 95/46/ES lze osobní údaje uchovávat pouze po dobu ne delší než je nezbytné pro uskutečnění cílů, pro které jsou shromažďovány nebo dále zpracovávány. Přiměřenost je tak základní zásadou i pro stanovení doby uchovávání osobních údajů.
46. Evropský inspektor ochrany údajů vítá, co se týče uchovávání ústředními orgány, čl. 46 odst. 1, podle kterého dojde k výmazu informace poté, co byla postoupena soudu.
47. S ohledem na uchovávání příslušnými orgány pověřenými doručováním písemností nebo výkonem rozhodnutí (čl. 46 odst. 2) navrhuje Evropský inspektor ochrany údajů nahrazení slov „využívají“ odkazem na dobu, kterou příslušné orgány potřebují, aby splnily úkoly související s účelem, za kterým byly informace získány.
48. Evropský inspektor ochrany údajů se rovněž s ohledem na uchovávání soudními orgány přiklání k tomu, aby takové informace byly k dispozici pouze po dobu nezbytnou pro účely, ke kterým byly získány či dále zpracovány. V případě vyživovacích povinností může dojít často k tomu, že informace budou v některých případech zapotřebí po relativně dlouhou dobu, neboť soudce by měl mít možnost opětovně posuzovat trvání právních důvodů pro přiznání vyživovací povinnosti a určovat řádnou výši těchto povinností. Podle údajů poskytnutých Komisí je v EU průměrná délka nároků výživného placena po dobu osmi let.⁽³⁾

⁽¹⁾ Stanovisko k schengenskému informačnímu systému II ze dne 19. října 2005, bod 4.1. Stanovisko k vízovému informačnímu systému ze dne 23. března 2005, bod 3.4.

⁽²⁾ Jedná se rovněž o případ osobních údajů, které poskytl dožadující soud za účelem zjištění dotčeného dlužníka podle bodu 4.1 přílohy V. Mělo by se například přísně omezit poskytování adres členů rodiny dlužníka, a to případ od případu a v závislosti na příslušném druhu vyživovací povinnosti.

⁽³⁾ Viz pracovní dokument Komise – Hodnocení dopadu ze dne 15. prosince 2005, s. 10.

49. Z těchto důvodů Evropský inspektor ochrany údajů dává přednost pružné, ovšem přiměřené, době uchovávání a nikoli pevně předem stanovenému omezení doby uchovávání na jeden rok (podle stávajícího návrhu čl. 46 odst. 3), což může být v některých případech příliš krátká doba s ohledem na navrhovaný účel zpracování. Evropský inspektor ochrany údajů proto navrhuje vypuštění maximální jednoleté doby uchovávání: soudní orgány by měly mít možnost zpracovávat osobní údaje tak dlouho, jak je to za účelem usnadnění vymáhání příslušných vyživovacích nároků třeba.

VI. Informace poskytované povinnému a oprávněnému

50. Povinnost poskytnout informace subjektu údajů je odrazem jedné ze základních zásad ochrany údajů, uvedené v člancích 10 a 11 směrnice 95/46/ES. V tomto případě mají informace poskytované subjektům údajů ještě větší význam, neboť návrh zakládá systém, jehož prostřednictvím dochází ke sběru a používání údajů k různým účelům a k dalšímu předání a zpracování prostřednictvím sítě, která je složena z vnitrostátních správních orgánů, různých vnitrostátních ústředních orgánů a vnitrostátních soudů. Evropský inspektor ochrany údajů proto zdůrazňuje potřebu včasného, uceleného a podrobného vyrozumění, kterým by byly subjekty údajů řádně vyrozuměny o jednotlivých činnostech, při nichž dojde k postoupení či zpracování jejich osobních údajů.

51. Z tohoto hlediska vítá Evropský inspektor ochrany údajů povinnost podle článku 47 návrhu, která se týká poskytnutí informací povinnému. Do článku 47 by se však měla doplnit lhůta k poskytnutí těchto informací. Evropský inspektor ochrany údajů dále připomíná, že je zásadní, aby se odpovídající informace poskytovaly rovněž i oprávněnému, dojde-li k výměně osobních údajů, které se jej týkají.

52. Výjimka, podle které lze odložit vyrozumění povinného, pokud by to mohlo být na překážku účinnému vymáhání nároků výživného, je přiměřená, rovněž s přihlédnutím k nejdelší době odkladu (ne déle jak 60 dní) podle článku 47.

53. Poslední poznámka se týká přílohy V, která obsahuje formulář žádosti pro předání informací. Tento formulář v současné době uvádí ustanovení o vyrozumění povinného jako výběrové, pomocí označení příslušné kolonky. Vyrozumění by však mělo být uváděno vždy a jiný způsob (tj. označení kolonky o „neinformovat“) by se měl vyžadovat pouze ve výjimečných případech, nelze-li informace dočasně poskytnout.

VII. Závěry

54. Evropský inspektor ochrany údajů vítá tento návrh s ohledem na jeho cíl, kterým je usnadnění přeshraničního

vymáhání nároků výživného v rámci EU. Návrh má širokou oblast působnosti a je třeba jej posuzovat v jeho konkrétních souvislostech. Evropský inspektor ochrany údajů zejména doporučuje, aby se řádně zohlednila složitost a různorodost vyživovacích povinností, značné rozdíly mezi právními předpisy členských států v této oblasti a povinnost ochrany osobních údajů, která vyplývá ze směrnice 95/46/ES.

55. Evropský inspektor ochrany údajů dále pokládá za zásadní, aby se vyjasnila některá hlediska fungování systému, jako např. změna účelu, pro který jsou osobní údaje zpracovány, právní důvody zpracování vnitrostátními ústředními orgány a definice pravidel o ochraně údajů, která se vztahují na další zpracování ze strany justičních orgánů. Návrh by měl zejména zajišťovat, aby poskytování osobních údajů vnitrostátním ústředním orgánům ze strany vnitrostátních správních orgánů a jejich zpracování vnitrostátními ústředními orgány a vnitrostátními soudy probíhalo pouze, je-li to třeba, za jasně vymezených podmínek a na základě právních opatření a v souladu s kritérii stanovenými pravidly o ochraně údajů doplněnými judikaturou Soudního dvora.

56. Evropský inspektor ochrany údajů rovněž vybízí normotvůrce, aby konkrétně vyřešil tyto podstatné otázky:

— *Omezení účelu.* Je zásadní úplně a přesně vymezit účel zpracování osobních údajů. Je třeba rovněž v návrhu přesně a výslovně vymezit účel, za kterým jsou zpracovávány údaje o oprávněném.

— *Nezbytnost a přiměřenost zpracovávaných osobních údajů.* Je třeba přesnějšího vymezení charakteru osobních údajů, které lze podle tohoto nařízení zpracovávat, jakož i orgánů, k jejichž databázím lze získat přístup. Omezení by se nemělo vztahovat pouze na orgány, ale i na kategorie údajů, které lze zpracovávat. Návrh by měl zajistit, aby vnitrostátní ústřední orgány a soudy měly možnost zpracovávat osobní údaje pouze v rozsahu nezbytném v konkrétním případě k usnadnění vymáhání vyživovacích povinností. Každý z druhů vyživovacích povinností dále může vyžadovat různou míru posuzování dotčených zájmů, a tomu je podřízen i přiměřený rozsah zpracovávaných osobních údajů v jednotlivém případě.

— *Zvláštní kategorie údajů.* Zpracování citlivých údajů za účelem vymáhání vyživovacích povinností by mělo být ze zásady vyloučeno, není-li prováděno v souladu s článkem 8 směrnice 95/46/ES. Zpracování biometrických údajů pro vymáhání vyživovacích povinností by bylo nepřiměřené a proto by nemělo být umožněno.

- Doby uchovávání. Evropský inspektor ochrany údajů dává přednost pružné, ovšem přiměřené době uchovávání a nikoli předem pevně stanovené době, která může být v některých případech příliš krátká vzhledem k navrhovanému účelu zpracování.
- *Informace poskytované povinnému a oprávněnému.* Včasné, ucelené a podrobné vyrozumění by mělo poskytnout řádné informace subjektům údajů o jednotlivých činnostech, při nichž dojde k postoupení či zpracování jejich osobních údajů. Je zásadní, aby se odpovídající infor-

mace poskytovaly i oprávněnému, dojde-li k výměně osobních údajů, které se jej týkají.

V Bruselu dne 15. května 2006.

Peter HUSTINX
Evropský inspektor ochrany údajů
